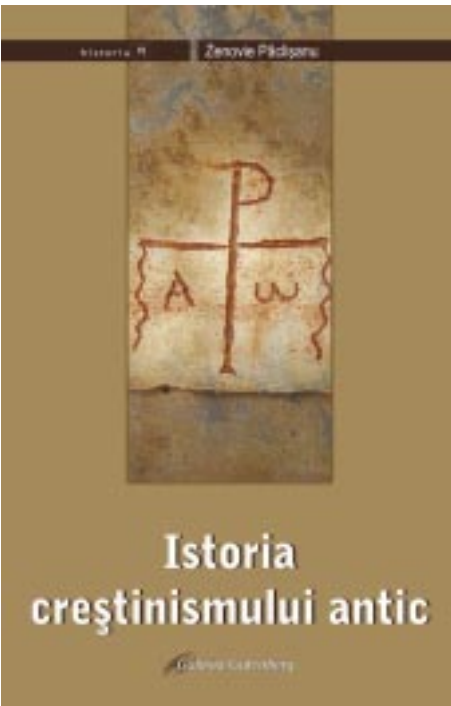

DARURI CULTURALE

CLAUDIU T. ARIEȘAN

(I) O necesară variantă renovată a cărții savantului ardelean **Zenovie Păclișanu, *Istoria creștinismului antic*** (ediție de pr. Dr. Ioan Tîmbuș, Editura Galaxia Gutenberg, Tîrgu-Lăpuș, 2009, 493 p.) apare la peste șapte decenii de la prima ei publicare. Preot greco-catolic cu studii vieneze, membru corespondent al Academiei la 33 de ani, director general în ministerele cultelor și al externelor și prelat papal, importantul istoric interbelic nu a dorit să ofere încă "un manual pentru academiile noastre teologice" și nici o lucrare dedicată exclusiv specialiștilor, "ci doar cititorilor culți, doritori să cunoască, dintr-o expunere limpede și sintetică, marile linii esențiale ale evoluției instituțiilor creatoare ale civilizației umane moderne". Dezvoltarea creștinismului primar este descrisă coerent, cu date bibliografice ale momentului, până în veacul al VII-lea, insistând asupra instituțiilor ecleziastice emergente, asupra ereziilor dizolvante dar și a personalităților formatoare. E o recuperare onorantă pentru opera și statura

impozantă a unui cărturar de elită care este cinstit astăzi și ca martir creștin modern, răpus de temnițele comuniste în anii '60.

(II) S-a finalizat și cea de-a doua versiune românească a scrierilor lui **Plotin, *Opere***, vol. III, trad., studiu și note Andrei Cornea, Humanitas, București, 2009, 408 p., una ordonată după criteriul cronologic al redactării tratatelor filozofice respective, conform listei întocmite încă din vechime de Porfir. Este o complinire binevenită a ediției bilingve clujene, apărută între 2003-2007 la Editura Iri, ce a preferat formula sistematică tradițională a *Enneadelor*, precedată de porfiriana *Viață a lui Plotin*. Andrei Cornea ne dăruiește în schimb și un concentrat studiu consacrat "dificilei metafizici plotiniene a Materiei și Răului primordial". Nădăjduim doar ca și alți gânditori greco-latini de referință, laici sau bisericești, ignorați total de specialiștii noștri, să aibă pe viitor parte măcar de o unică traducere autohtonă înainte de a beneficia de două versiuni explicit concurențiale.

(III) O serie incitantă pe care am descoperit-o de curând este "La limita cunoașterii", colacionând lucrări de popularizare avântată despre feng-shui,

astrologie, mantică, autocunoaștere. Nu mă pronunț despre toate aparițiile eclecticice colecții, dar mi-a atras atenția **Brian Haughton, *Istoria secretă. Civilizații pierdute***

și *mistere străvechi*, trad. Julia Kretsch, Polirom, Iași, 2009, 400 p., ca o bună introducere în "misterologia" străvechilor enigme ale umanității. Autorul, arheolog și organizator al unor notabile târguri de artă și antichități, vizează o virtuală enciclopedie ilustrată a tainelor și controverselor cicvizitatorii din trecut și prezent, pe un ton de conversație distinsă, proprie mediilor academice britanice. Locuri misterioase ca Stonehenge, Petra, El Dorado, Nazca, artefacte inexplicabile precum Sfinxul, Giulgiul din Torino, manuscrisele de la Marea Moartă, calendarul mayaș dar și personaje ciudate ca Tutankhamon, Arthur, amazonele sau regina din Saba își găsesc formulări analitice moderne sub genericul de "hidden history", într-o carte lejeră conceptual dar competentă și foarte plăcută la citit.

(IV) Indiscutabilă reușită a genului este enorma carte a lui **Manfred Kühn, *Kant. O biografie***, trad. C. Eșianu și D. Eșian, Polirom, Iași, 2009, 470 p. Pare incredibil (dar cu atât mai reconfortant) cum un travaliu erudit de cercetare, întins pe câteva decenii și continente, poate schimba din temelii noianul de prejudecăți, legende și clișee ce compuneau viața marelui filozof german. Reconstituind minunat anturajul kantian și mediul său intelectual, profesorul de la Marburg și Boston schițează imaginea unui gentleman *made in Königsberg*, mai degrabă riguros ca tipic, deopotrivă dascăl adorat și protagonist fermecător al vieții sociale, interesat de curentele ideologice ale vremii, fascinat de cultul geniului dar și de ideile revoluționare franceze. Aparatul critic este impecabil, notele suficiente, cronologia utilă iar "lista personajelor" din debut o găselniță de imitat, care confirmă vocația scriitoricească a învățatului monograf. Plutarh și Cornelius Nepos pot fi mândri de calitatea ultimativă atinsă după două milenii de genurile "vieților paralele" și ale "biografiilor bărbaților iluștri" pe care le-au impus în antichitate.